

**ABORDAREA TRANSPOZIȚIEI ÎN LIMBILE ROMÂNĂ, FRANCEZĂ
ȘI ITALIANĂ DIN PERSPECTIVĂ SEMANTICĂ**

**THE TRANSPOSITION APPROACH IN ROMANIAN, FRENCH
AND ITALIAN LANGUAGES FROM A SEMANTIC PERSPECTIVE**

Angela COPACINSCHI, asistent univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău
ORCHID: 0000-0001-8799-1043
copacinschi.angela@upsc.md

Angela COPACINSCHI, University Assistant,
“Ion Creanga” SPU of Chisinau

CZU:81’37:811.135.1+811.131.1+811.133.1

DOI: 10.46727/c.v3.21-22-03-2024.p398-402

Abstract. We aim to establish knowledge about adjective use and especially their relationship with different types of transposition. From a semantic point of view, adjectives are used to characterize a noun that designates a person or an object in terms of quality. It is important to note that the adjective is not the only way to express the quality of an object. The French, Romanian and Italian languages have multiple ways of highlighting the quality of an object, for example a noun used in postposition to the determined term, an adnominal complement, a relative clause. The transposition marks the proof of the functional equality between the elements of nature and the diversity within the phrase. Summarizing these notices we can say that at least the adjective category has some similarities in semantic-pragmatic characteristics, especially the ability to switch from one part of speech to another.

Keywords: transposition, noun, adverb, the mechanism of transposition adverbialization, substantivization

În studiul de față vom elucida fenomenul transpoziției în domeniul adjectivului și al adverbului în limba română, observând cum se realizează transpoziția în alte două limbi: franceză și italiană. În domeniul lingvisticii, transpoziția prezintă interes fiind actuală, a fost studiată în cadrul diferitelor teorii și școli lingvistice. Unele dintre acestea cuprind: lingvistica structurală, promovată în special de Ferdinand de Saussure, care se concentrează pe analiza sistemului limbii și a structurii sale [14]. Opiniile savanților moderni referitoare la transpoziție în limbile română, franceză și italiană sunt redată în abordările și teoriile lingvistice actuale referitoare la transpoziție.

În domeniul lingvisticii, conversia și transpoziția sunt subiecte de interes și au fost studiate în cadrul diferitelor teorii și școli lingvistice. Unele dintre acestea includ: lingvistica structurală, promovată în special de Ferdinand de Saussure, care se concentrează pe analiza sistemului limbii și a structurii sale [14].

Transpoziția și conversia pot fi privite în cadrul acestei teorii ca fenomene de schimbare a funcției gramaticale a cuvintelor sau de schimbare a categoriilor gramaticale. Este important de menționat că există dezbateri și perspective diferite în cadrul lingvisticii contemporane, iar abordările pot varia în funcție de cercetători și de școlile lingvistice cu care aceștia se identifică.

Eugeniu Coșeriu a fost un susținător al abordării funcționale în lingvistică și a acordat o mare importanță aspectului funcțional al limbii. El a subliniat legătura strânsă între formă și funcție în cadrul limbii și a argumentat că formele lingvistice sunt determinate de funcțiile lor în cadrul comunicării. În ceea ce privește transpoziția și conversia, Coșeriu a fost interesat de procesele de schimbare și adaptare a cuvintelor și a categoriilor gramaticale. El a analizat interacțiunea dintre forme și funcții și a evidențiat modul în care limba se adaptează la nevoile comunicative și la contextul lingvistic.

Este important de menționat că lucrările lui Coșeriu sunt complexe și acoperă o gamă largă de subiecte în lingvistică. Eugeniu Coșeriu a scris mai cu seamă despre transpoziție și conversie în lucrarea sa fundamentală „Sincronie, diacronie și istorie”[5].

Transpoziția este definită drept pasajul unității lingvistice în condiții specifice pentru unitatea lingvistică. Angela Copacinschi susține [1, p. 300], [2, p.110] că transpoziția este foarte efectivă în procesul de completare a vocabularului limbilor studiate.

Adjectivul este o clasă gramaticală, care se poate evidenția diferit în anumite forme gramaticale. [6] Se atestă fenomenul paralel transpoziției: *conversia* fiind mecanismul prin care un substantiv devine adjectiv. Aceasta se realizează prin adăugarea unui sufix specific. De exemplu: în limba română substantivul „pământ” devine adjectiv prin adăugarea sufixului “-esc” pentru a forma „pământesc” [2, p. 178].

Conversia în limba franceză este mai puțin frecventă decât în limba română. Totuși, este posibilă conversia unor substantive în adjective prin utilizarea unor forme particulare. De exemplu, substantivul “vin” devine adjectiv prin utilizarea formei „vinicole”.

Conversia în limba italiană este similară cu cea din limba română. De exemplu, substantivul „*mare*” devine adjectiv prin adăugarea sufixului -ino, formându-se astfel „*marino*”.

Transpoziția se referă la schimbarea categoriei gramaticale a unui cuvânt într-un alt cuvânt, de exemplu, de la verb la substantiv sau invers. Un exemplu de transpoziție în limba română ar fi cuvântul „*a alerga*” (verb) care devine „*alergare*” (substantiv) [10]. Transpoziția este mai puțin frecventă în limba franceză decât în limba română. Cu toate acestea, sunt posibile anumite forme de transpoziție, cum ar fi transformarea unui verb în substantiv prin utilizarea unei forme specifice. De exemplu, verbul „*chanter*” (a cânta) poate fi transpus în substantivul „*le chant*” (cântecul) [4].

Transpoziția în limba italiană se poate realiza prin schimbarea terminației cuvântului sau prin utilizarea unor forme specifice. De exemplu, substantivul „*il caldo*” (căldura) poate fi transpus în verb prin adăugarea sufixului -are, rezultând „*riscaldare*” (a încălzi) [10]. Este important de menționat că aceste procese pot varia în funcție de contextul lingvistic și de regulile gramaticale specifice ale fiecărei limbi. În cazul adverbilor în limba italiană, transpoziția poate avea loc atunci când un adjectiv este transpus într-un adverb. Aceasta înseamnă că un adjectiv devine un adverb fără a suferi modificări în forma sa. [2] De exemplu, adjectivul *veloce* (rapid) și adverbul corespunzător *veloce* (rapid). Prin transpoziție, adjectivul *veloce* poate fi utilizat ca un adverb fără a se schimba în forma sa: *corre veloce* (el/ea aleargă rapid) [2].

În cazul adverbilor în limba italiană, *conversia* poate avea loc atunci când un adjectiv sau un alt cuvânt este utilizat în funcție de adverb fără a suferi modificări în forma sa. De exemplu, avem adjectivul *lento* (încet) și adverbul corespunzător *lentamente* (încet). Prin

conversie, adjectivul *lento* poate fi utilizat direct ca un adverb fără a se schimba în forma sa: *un uomo lento* (el/ea merge încet) devine *cammina lento* (el/ea merge încet). [1] Este important de menționat că nu toate adverbele din limba italiană rezultă din transpoziție sau conversie. Există și adverbe care au forme distincte și nu derivă din alte categorii gramaticale.

Transpoziția este un fenomen gramatical relevant în domeniul adverbilor în limba italiană. Prin aceste procese, adjectivelor li se permite să devină adverbe sau cuvinte din alte categorii gramaticale și pot fi utilizate adverbe, fără a suferi modificări semantice în forma lor.

Studiul acestor fenomene poate oferi o înțelegere mai profundă a structurii și evoluției limbii italiene. Nu este de neglijat factorul contextelor lingvistice și sociale de implementare a transpoziției adverbului în limba italiană. Implementarea transpoziției adverbului în limba italiană este influențată de factori lingvistici și sociali. Aceste fenomene lingvistice se referă la schimbarea poziției sau funcției adverbului într-o propoziție pentru a exprima diferite nuanțe semantice.

În ceea ce privește aspectul lingvistic, transpoziția adverbului în italiană poate avea loc în urma unor reguli gramaticale specifice ale limbii. De exemplu, un adverb poate fi transformat într-un adjectiv prin adăugarea sufixului -e sau -o, ceea ce îi schimbă funcția gramaticală. Astfel, adverbele devin adjective și pot fi folosite pentru a descrie un substantiv. Această transpoziție adverb-adjectiv oferă mai multă flexibilitate limbii și varietate mai largă în exprimare.

În ceea ce privește transpoziția adverbului în italiană, aceasta este în strânsă legătură cu poziția adverbului în frază. La acest aspect vom reveni în pasajele ulterioare. Pe lângă factorii lingvistici, implementarea transpoziției adverbului în limba italiană este, de asemenea, influențată de factori sociali și culturali. Limba italiană este bogată în expresii idiomatice și utilizarea adverbilor într-un anumit mod poate reflecta o anumită stilistică sau sensibilitate culturală.

Astfel, vorbitorii nativi de italiană pot alege să folosească transpoziția și conversia adverbului pentru a-și exprima individualitatea sau pentru a crea efecte stilistice specifice în comunicarea lor. Implementarea transpoziției și conversiei adverbului în limba italiană este un fenomen lingvistic influențat de regulile gramaticale ale limbii, dar și de aspecte sociale și culturale [2].

Fenomene puse în discuție oferă o varietate mai mare în exprimarea limbii și permit vorbitorilor să-și adapteze discursul în funcție de intențiile și contextul comunicativ. În raport cu cele relevate din analiza minuțioasă a studiilor de lexicografie italiană, precum cele ale Academiei Crusca [8], [9] ce prezintă anual lucrări lexicografice, ne propunem să continuăm discuția despre implementarea transpoziției adverbului în limba italiană.

Un aspect important al implementării acestor fenomene lingvistice în italiană este flexibilitatea limbii în ceea ce privește ordinea cuvintelor și poziția adverbilor în propoziții.

În ceea ce privește transpoziția adverbului în italiană, aceasta se referă la modificarea poziției adverbului în propoziție. În limba italiană, adverbele pot fi plasate în diferite poziții în funcție de intenția vorbitorului și de contextul comunicativ. De exemplu, adverbul poate fi plasat înaintea verbului pentru a sublinia acțiunea sau poate fi plasat după verbul principal pentru a indica timpul sau modul acțiunii.

Adverbele fiind plasate în diferite locuri în propoziție pot accentua, de asemenea anumite aspecte ale mesajului. De exemplu, un adverb de timp poate fi plasat înaintea verbului

pentru a sublinia momentul sau durata acțiunii sau poate fi amplasat la sfârșitul propoziției pentru a indica: de exemplu modul în care s-a desfășurat acțiunea. Această flexibilitate în plasarea adverbilor în propoziție permite vorbitorilor de italiană să-și exprime intențiile și emoțiile în moduri diferite. Ei pot ajusta ordinea cuvintelor și poziția adverbilor pentru a crea efecte stilistice specifice sau pentru a evidenția anumite aspecte ale comunicării lor.

Să analizăm unele exemple concrete:[5, p. 300-1000], [3].

La pizza è molto buona. – Pizza este foarte buna.

Mangio molto a mezzogiorno - Mananc mult la pranz.

Ho dormito poco - Nu am dormit mult.

I negozi sono poco interessanti - Magazinele nu sunt prea interesante.

Questa città mi piace tanto - Imi place atate de mult acest oras.

Ho speso troppo - Am cheltuit prea mult.

În plus, implementarea transpoziției și conversiei adverbului în limba italiană poate fi influențată de aspectele regionale și dialectale. Italia este cunoscută pentru diversitatea sa lingvistică, iar diferitele regiuni pot avea particularități în ceea ce privește utilizarea adverbilor [11]. De exemplu, în unele dialecte regionale, există o preferință pentru plasarea adverbilor într-o anumită poziție sau pentru utilizarea unor forme specifice de transpoziție adverb-adjectiv.

Vom analiza exemple concrete de transpoziție adverb - adjectiv din literatura italiană: Exemplu din romanul *La Divina Commedia* de Dante Alighieri: *L'alma cortese, quanto leidezza porta* (Canto I, Inferno). [6, p.199] Traducere: *Sufletul nobil, câtă tristețe poartă*. În acest vers, substantivul *leidezza* (tristețe) este transpus în adjectiv pentru a descrie calitatea sufletului. Aceste exemple ilustrează modul în care transpoziția și conversia substantiv - adjectiv este utilizată în literatura italiană pentru a crea efecte stilistice și pentru a adăuga expresivitate textului. Prin transformarea adverbului în adjectiv, autorii pot amplifica, modula sau specifica calitățile și trăsăturile personajelor, locurilor sau situațiilor prezentate în operele lor literare.

În concluzie, putem afirma că implementarea transpoziției și adverbului în limba română, franceză și italiană este influențată de flexibilitatea limbii în ceea ce privește ordinea cuvintelor și poziția adverbilor în propoziții. Transpoziția continuă să fie un mijloc productiv de îmbogățire a vocabularului. Este important să ținem cont de faptul că aceste procese pot varia în funcție de contextul lingvistic și de regulile gramaticale specifice. De asemenea, influențele regionale și dialectale pot juca un rol important în utilizarea acestor fenomene lingvistice.

BIBLIOGRAFIE

1. Accessioni d'interesse lessicografico, A cura dell'accademia della Crusca, Volume XXXVI, Milano, Le lettere: 2019, 377 p. ISSN 0392-5218.
2. AVRAM, M., Gramatica pentru toți, București: Editura Humanitas, 2001. 507 p. ISBN: 973-50-0167-5
3. COPACINSCHI A. Similitudini și discrepanțe în realizarea fenomenului transpoziției în limbile comparate: română, franceză, italiană. În: *"Multilingvism, interculturalitate și paradigme didactice"*, Conferință științifică națională cu participare internațională- Chișinău: 2021 (Tipogr. "Garomont-Studio"), ISBN 978-9975-46-374-1, p. 300-305
4. COPACINSCHI A. Transpoziția și diferențierea semantică. In: *Revista de științe socioumane*. 2018, nr. 2 (39), 108-111. ISSN 1857-0119
5. Il Devoto-Oli. Vocabolario della lingua italiana, 2009.
6. DANTE, Alighieri., *Infernul*, Chișinău, 2012, 231 p.

Surse Web:

7. Adverbele molto, poco, tanto, troppo în limba italiană. In: [<http://limba-italiana.blogspot.com/2011/05/molto-poco-tanto-troppo-ca-adverbe.html>] (consultat la 3 aprilie 2011).
8. Conversia adverbelor în limba italiană. In: <http://www.eduk.ro/italiana/curs-italiana-gratuit-adverbe-gratis.php>] (consultat la 2 iulie 2015).
9. Dizionario italiano. In: [https://www.grandidizionari.it/dizionario_italiano.aspx]. (consultat la 3 aprilie 2023).
10. Études littéraires et lexicographie. In: <http://www.etudes-litteraires.com/lexicographie.php>, (vizitat la 20 aprilie 2022)
11. Coșeriu E., Sincronie, diacronie și istorie. In: <https://www.scribd.com/document/50478360/Eugeniu-Coseriu-Sincronie-Diacronie-si-istorie>. (vizitat la 23 martie 2024).
12. <https://www.scribd.com/doc/207911947/Ferdinand-de-Saussure>
13. Substantivizarea adjectivelor. In: <https://brainly.ro/tema/622829> (vizitat la 2 mai 2022)
14. Semnul lingvistic în concepția lui Ferdinand de Saussure. In: <https://www.scribd.com/doc/79026667/Semnul-lingvistic-in-concep%C8%9Bia-lui-Ferdinand-de-Saussure> (vizitat la 24 martie 2024)
15. Studi dell' Accademia della Crusca.
In: [https://docenti.unimc.it/m.pierucci6/teaching/2020/23406/files/anglicismi/COSTANTINI_Studi%20Lessicografia%20Italiana-2019.pdf] (vizitat la 3 mai 2023)
16. Studi di lessicografia italiana [online]. Firenze, 2022. In: https://docenti.unimc.it/m.pierucci6/teaching/2020/23406/files/anglicismi/COSTANTINI_Studi%20Lessicografia%20Italiana-2019.pdf (vizitat la 15 mai 2023).
17. Traducerea adjectivelor și adverbelor. In: [<https://revistavatra.org/2018/12/07/traducere-traducatori-traductologie/>] (vizitat 23 martie 2024)
18. Transpoziția adverbelor în limba italiană. In: <http://limba-italiana.blogspot.com/2011/05/molto-poco-tanto-troppo-ca-adverbe.html>] (consultat la 3 aprilie 2023).